

Kukoricatermesztési tapasztalatok, 2015

Szieberth Dénes

Visszatekintve a 2015-ik év kukoricatermesztés szempontjából figyelembe vehető sajátosságaira, nem tudunk egységes értékelést adni. A „szélsőséges” kifejezés nem csak nagyobb régiókra, de táblán belüli eltérésekre is igaznak bizonyul, s ha valamikor, hát most volt (lett volna) értelme a termésterképek készítésnek, s lesz (lenne) betakarítás előtti úrfelvételeket vásárolni!

Bátran megállapíthatjuk, hogy a kukoricatermesztés legfőbb, minden évben visszatérő mumusa a magágy készítés a vetés összhangjának eltalálása. A még nedves talajon végzett elmunkálás majd magágy nyitás után hirtelen támadt szél és felmelegedés sok helyen vezetett rögzös, hirtelen kiszáradó magágyhoz. Az ilyen talajba történő vetéshez nem is lehet optimális vetésmélységet választani, emiatt gyakori jelenség volt az indokoltnál is egyenetlenebb kelés. Konkrét példákat szolgáltatnak a termésverseny parcellák, ahol a becslésekhez tartozó tőszámlálási eredményekből is erre lehet következtetni. Addig, amíg a versenyzők átlagosan 74000 magot vetettek átlagosan, s ebből 71000 termő tövet vártak, a beérkezett termésbecslések meglehetősen nagy szórás mellett ritkán számoltak be a 60000-et lényegesen meghaladó csőszámról, s még ritkábban a 70000-et megközelítő várt értékről. Megerősíti ezt a tapasztalatot a dalmandi vetőgép-összevetés eredménye is, ahol várt 70 ezres tőszám mellett a 60 ezret sem érték el a kelési eredmények. Ugyanezen a területen viszont azt is megállapítottuk, hogy a kelés eredménye lehet hasonló a kelleténél sekélyebbre és mélyebbre vetett parcellákban, még, ha az okok eltérőek is. A sekélyebb vetésnél a kiszáradt felszín, majd a madara kártétele okozott tőhiányt. Ahol mélyebbre, a nedves, de tömör talajba préselték a magot, ott a – valószínűleg gyengébb kelési erélyű – magvak nem tudtak a talaj felszínére törni.

Az általános tapasztalat az volt, hogy a megérkezett májusi eső ugyan segített a kelésben, de a később kelt növényekből többnyire meddő, vagy csökkent értékű növény fejlődött. Ebből az az egyáltalán nem új megállapítás is következik, hogy a vetés minősége döntő hatással van az állomány kiegyenlítetttségére és nem érdemes abban bízni, hogy az elrontott talajba és/vagy nem megfelelő vetésmélységgel végzett vetést majd az időjárás helyrehozza!

A gyomirtási tapasztalatok értékeléséhez érdemes ismét hivatkozni a dalmandi vetőparcellákra. Itt a versenyterületen kívül tavaszi elmunkálás és magágy készítés nélkül hagyott területet az egyik vetőgép elvetette. A kelési arány megközelítette a több vetőgép után tapasztaltat. A különbség a napraforgó előveteményből származó árvakelés korai és tömeges megjelenésében mutatkozott meg. Bizonyára okozott kiesést az árvakelés keltette verseny is, de a „hatékony”, szembetűnő fitotoxikus hatást is kiváltó gyomirtás eredménye közel 50%-os terméskiesés volt. Meggyőződésem, hogy ez a tapasztalat is általánosítható, s felhívja a figyelmet a posztemergens gyomirtás során követendő szakszerűség fontosságára, s ismételten arra, hogy a sikeres növényvédelemnek alapvető agrotechnikai összetevői is vannak! További példákat is sorolhatnék, de kiemelem közülük a Dombóvár határában végzett betakarítás ellenőrzés során tapasztalt megdöbbentő látványt. A hektáronként 12 tonnás termést meghaladó versenyparcella közelében, egy „másik gazda” kezelésében lévő táblában a betakarítás utáni terméseredmény valószínűleg nem lehetett messze a nullától. Nem állíthatom, hogy kizárólag az aszály tehető felelőssé a különbségért!

Természetesen van más példa is. Cigánd (Bosod-Abaúj-Zemplén megye, északkelet) határában nagyon siralmas kép fogadott. Elfeketedett kukoricatáblák, összezsugorodott növényzettel. Közülük „kimagaslottak” az 5-7 tonnás versenyparcellák, bizonyítva, hogy a gondosság akkor is többlet tonnákban nyilvánul meg, ha a viszonyítás nem a megszokott termésverseny szintekhez igazodik.

Örvendetesnek mondható, hogy a kukoricamoly életciklusa és a kukorica virágzása ebben az évben nem volt szinkronban. A gyengébbre sikerült első és az erőteljes, de megkésett második rajzás így nem váltott ki nagy területű, jelentős fuzáriumos csőpenész fertőzöttséget. Minthogy a virágzás idején elmaradtak az esők, a bibecsatornás befertőződés sem volt jelentős. A Top20 fajtakísérletek és az egymástól nagyon is különböző földrajzi helyzetű versenyparcellák tanúsága szerint azonban a kép nem volt teljesen egységes. Felhozhatjuk példának a ceglédi kísérleti területet, amelynek tapasztalata feltehetően a környékre is igaz volt. Két alkalommal is felüdülhetett a terület helyi és átvonuló záporok következtében. Az eredmény azonban a szinte 100%-os molyfertőzést követően hasonló mértékű csőpenész kialakulása volt. Hasonlókat tapasztaltunk később is, a termésverseny parcellák betakarításának ellenőrzése során. Különösen a késői érésű hibridek mutattak fertőzések tüneteket, amelyet az októberi esők kiteljesedéshez segítettek. Gyakori volt a fuzáriumos és aszpergillusos fertőzöttség, csutkakorhadástól és a szemek csírázásától kísérve. Toxinokat tartalmazó tételekről nem kaptunk hírt, de a fajtakísérletekből beküldött minták laboratóriumi vizsgálata erről is adatokkal szolgálhat.

Az aszály tünetei mindig azokon a táblarészekon jelennek meg legelőször, amelyek valamilyen szempontból kedvezőtlenebb adottságúak, mint a többi táblarész. Ugyanez vonatkozik a táblák, vagy tágabb értelemben vett termőhelyek között is. A kezdeti különbségek 2015-ben nem is annyira az időjárás diktálta sorrendben következtek be, hanem egy attól eltérő, sokkal inkább vezetői döntéstől függő tényezőtől. Sajnos éppen a Top20 kísérletekben tapasztaltuk, hogy az ország területén elszórt helyeken a kísérleteket befogadó táblákon folytatott tápanyag gazdálkodás mentén lehetett kapcsolatot felfedezni a kísérletek kezdeti szárazságtünetei között. A magunk részéről mindig kihangsúlyozzuk, hogy a kísérleteknek nem az a célja, hogy megmutassák a hibridek, hogy mit nem tudnak, hanem az ellenkezője. A július második felében elvégzett kísérleti szemléken tapasztalhattuk, hogy azokon a helyeken, ahol „takarékosan” gazdálkodtak a tápanyaggal, a kukorica alsó levelei már elszáradtak, de voltak helyek (pl.: Szerencs határában), ahol ekkor már a cső szintjéig felszáradtak a növények.

A talajheterogenitás ismerete a mai, de különösen a közeljövő lehetőségeinek kihasználásában „megfizethetetlen” lesz, s az egyik legfontosabb gazdasági versenytényezővé válik. Így, ahol most azt tapasztaltuk, hogy egy-egy táblán vagy versenyparcellán „megbuktunk” kukoricatermesztésből, a jövőben egyáltalán nem biztos, hogy ugyanazt a technológiát vagy hibridet fogjuk termesztetni, mint a tábla többi részén. Sőt, s ebben egészen biztos vagyok, hogy így lesz! A homogenitás szempontjából nagyon kiegyenlítettlen táblákon nem ugyanazt a kultúrát fogják a gazdák termesztetni, vagy éppenséggel kivesszik ezeket a táblarészeket a termelésből. A felesleges idő és pénzpocsékolás helyett rehabilitálják az ilyen területeket eredeti állapotuknak megfelelően, hogy támogatott természeti vagy környezeti programokban veszthessenek velük részt. Több versenyparcella ellenőrzésekor tapasztaltuk, hogy addig, amíg a parcella egyes részein akár rekordnagyságú termés is mutatkozott, a végeredményt lerontották a semmit vagy alig valami termő foltok. Az is igaz – szintén versenytapasztalatokra lehet hivatkozni –, hogy a gazdák, termelésirányítók leterheltsége még nem rendelkezik kellő ismeretekkel saját termőhelyeiket illetően. Ezt az ismeretet hozamtérképezéssel és távérzékeléssel előállított térképek alapján, az elektronikus vezérlés kínálja lehetőségeket kihasználva, a jövőben szolgáltatás formájában vehetik majd igénybe.

Igaz, hogy a Termésversenyben viszonylag szerény az öntött területek részaránya, de nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy a termések stabilizálásának, egyúttal a kockázatok csökkentésének legbiztosabb módja az öntözési lehetőségek fejlesztésében és tápanyag gazdálkodási intézkedések érvényesítésében rejlik. Különösen aszályos években mutatkozik meg hasznossága, de valljuk be: itthon mindig csak dicsérgetjük magunkat és termesztési feltételeinket. Meg vagyunk győződve arról, hogy eleget tudunk, s talajaink, éghajlatunk kiváló. Hogy meggyőzzük magunkat a valóságról, reálisan kellene értékelni legalább a mögöttünk lévő termelési évet, s hagyni a tényeket, hogy beszéljenek hozzánk!

(Megjelent az Agrofórum 2015. évi Kukorica különszámában)